

Een zilveren groot van Lodewijk van Male in Vroenhoven

Rombout Nijssen

In een vorig nummer van ons tijdschrift wordt ingegaan op de betalingen die de meier van Kleine-Spouwen jaarlijks verschuldigd was aan de abdis en aan het kapittel van Munsterbilzen¹. Daar lezen we dat de meier in de tweede helft van de achttiende eeuw jaarlijks 3 *oude groten* betaalde aan de vier kanunniken die deel uitmaakten van het kapittel, en *sekere alde grooten gelijk als alle andere meijeren ten allen tijde betaelt hebben* aan de abdis.

De *groot* is een zilveren munt die hoofdzakelijk in de veertiende eeuw, maar ook nog in de vijftiende eeuw, geslagen werd. In de tweede helft van de achttiende eeuw circuleerde de groot niet meer. Eeuwen eerder was hij al vervangen door andere munttypes. Gedurende heel het ancien régime was het echter zo dat men de dingen graag onveranderd liet. Wat voor de betrokkenen goed leek te werken werd niet gauw veranderd. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de wijze waarop het bedrag dat de meier aan de abdis moest betalen omschreven

Voorzijde.

Keerzijde.

werd. Het bedrag wordt nog uitgedrukt in *oude groten*, een munt die toen al lang uit circulatie was, maar die wellicht al sinds de middeleeuwen gebruikt werd om het te betalen bedrag aan te geven, en het aantal wordt niet vernoemd, maar er wordt vastgelegd dat hij er evenveel moest geven als al zijn voorgangers *ten allen tijde* gedaan hadden.

Recentelijk vond Tom Daerden, een erkende metaaldetectorist, in Vroenhoven een munt van dit type. Zij kan ons helpen om ons een concreet beeld te vormen van de hoeveelheid zilver die aan die betalingen te pas kwam.

Hoewel ook de graven van Loon en de bisschoppen van Luik munten van het type *groot* lieten slaan, circuleerden hier *groten* en andere munten uit heel West-Europa. Franse, Duitse, Engelse of Italiaanse zilverstukken waren geen zeldzaamheid. Dit exemplaar is uit het graafschap Vlaanderen afkomstig². Het werd geslagen in opdracht van Lodewijk van Male, die graaf van Vlaanderen was van 1346 tot 1384. De doorsnede van deze munt meet 26,4 mm en zij weegt 1,92 g.

De voor- en keerzijde van deze munt staan niet recht ten opzichte van elkaar, maar in een positie die daar licht van afwijkt, op één uur. De munt, die wellicht eeuwenlang op de grond gelegen heeft en in de grond gestoken heeft, is enigszins verwrongen en er is een stukje uit de rand gebroken.

Op de voorzijde staat een naar links gekeerde leeuw, met daarrond de legende: . + . MON-ETA [een ornament] FLAND' . Een cirkel omsluit de legende, en rondom die cirkel is een sierrand aangebracht van dubbele bogen, waarvan er elf een blad omvatten. De bovenste sierboog, boven het hoofd van de leeuw en boven het kruisje in de legende, omvat een leeuwje. Op dit exemplaar is dat leeuwje ten gevolge van een beschadiging nog moeilijk te herkennen.

Op de keerzijde van de munt staat een gevoet kruis dat de binnenste legende doorsnijdt. Rondom de binnenste legende staat tussen twee cirkels de buitenste legende. De binnenste legende luidt LVD / OVI / C' x CO / MES, of *Ludovicus, comes*: Lodewijk, graaf. De buitenste legende, die op dit exemplaar niet meer overal leesbaar is, luidt + BNDICTV . SIT . NOME : DNI : NRI : IHV : XPI, of *Benedictus sit nomen domini nostri Jhesu Christi*: Gezegend zij de Naam van onze Heer Jezus Christus.

Of één van de meiers van Kleine-Spouwen in de veertiende of de vijftiende eeuw ooit van dit type groot gebruik gemaakt heeft om zijn schuld bij de kanunniken of bij de abdis van Munsterbilzen te voldoen staat niet vast. Daarvoor circuleerden er te veel verschillende types. Maar het staat wel vast dat zij er voor zou hebben kunnen dienen.

1 De aanstelling van Joannes Adrianus Van den Abeele tot meier van Kleine-Spouwen, 1773, in *Limburg – Het*

Een zilveren groot van Lodewijk van Male in Vroenhoven

Oude Land van Loon, 2016, 95, p. 97-102.

- 2 J.-C. Martiny, *Het munthuis in Gent van de Karolingers tot de Calvinistische Republiek 768-1584. Deel I. Karel de Grote – Lodewijk van Male (768-1384)*, Gent, 2014, p. 152. Met dank aan Raf van Laere, die deze munt identificeerde.

Adres van de auteur:

Rijksarchief
Bampslaan 4
3500 Hasselt